

LANDSBYGDS

Ansvarig utgivare: Lena Brenner Redaktion: Mari Rosenqvist, tel: 22 415, e-post: mari@april.ax
September 2009 www.landsbygd.ax

Nytt

Skördefesten på Åland

18–20.9.2009

Ålänningarnas mest
populära evenemang

Öppna Gårdar

Fredag 18.9 – lördag 19.9
kl 11 - 22

Marknad vid Ålands Landsbygdscentrum

Söndag 20.9 kl 11 - 17

Tio goda skäl att besöka Skördefesten!

- 1. Solmoget, nyplockat, direkt från landet – underbart**
- lokala produkter har mognad färdigt när det skördas och har därför en mer fyllig smak.
- 2. Handla hemåt**
- ditt val att köpa lokalproducerat stöder inte bara lantbrukarfamiljen utan även landsbygden och hela det åländska näringslivet. Lantbruket och livsmedelsindustrin sysselsätter 1 400 personer och omsätter 126 miljoner euro på Åland.
- 3. Minska ditt avtryck på miljön**
- tänk på hur många miljöpoäng dina ingredienser från andra länder förbrukar innan de når din tallrik. Kött, mejeriprodukter, grönsaker och frukt finns här – friskt, fräscht och färskt för dig!
- 4. Umgås**
- Skördefesten är ett socialt evenemang – medan du letar färska grönsaker och nybakt bröd hinner du träffa gamla bekanta och få nya bland marknadsbord och halmbalar.
- 5. Njut av årstiden**
- att äta lokalt är att äta vad som är färskt för säsongen.
- 6. Upptäck ditt eget landskap**
- nu är det dags att visa barnen varifrån maten kommer. Du hittar oräkneliga äventyr och upplevelser bakom nästa krök.
- 7. Prova någonting nytt**
- har du provat Lammsnäckor, Mörtbullar eller Toast Skarven...
- 8. Mat du kan lita på**
- att äta lokalproducerat innebär hälsosamma ingredienser, tillgång till färska produkter som är skördade när de nått sin näringsmässiga topp. Att äta nyttigt har aldrig smakat bättre.
- 9. Öppna landskap**
- när du handlar lokala produkter resulterar det till att ängen betas och åkern skördas. Vi trivs bäst i öppna landskap!
- 10. Värde**
- lokala produkter är väl jämförbara prismässigt med importerade när du räknar in ett högt näringsinnehåll, en låg miljöpåverkan, en hög kvalitet och en effekt på din hembygd som kommer även nästa generation tillgodo

www.skordefest.ax

Näringsläckage utmed öppna diken och mindre vattendrag, del 2 (2)

Nyrebäcken utanför Halmstad. Överallt längs med färan mynnar täckdikeshögen ut i vattendraget. Vid högvatten virulas jorden kring rören bort och de för med sig stora mängder växtnäring. Vid högvatten kan dessutom rören lyftas p g a innesluten luft och lossna, vilket här tydligen har skett före renoveringen. Är renoveringen genomförd på ett bra och hållbart sätt?

Öppet dike i Varberg. Skyddszon på höger sida saknas och diket är grävt extremt brant. Maskintrycket nära diket gör att jorden trycks ut i dikesbotten och måste grävs upp bara för det, även om ingen annan uppgrundning förekommer. Det biologiska värdet för groddjuren och fåglar är mycket begränsat.

Utmed öppna diken och vattendrag kan både kväve och fosfor följa med jordpartiklarna, som rivs loss av vattenflödet eller trampas upp av djur. Ännu vanligare är att stora mängder jord spolats ned i diken när det regnar mycket och när ingen barriär finns som kan hålla kvar jorden på land. Denna jordförlust kallas för erosion.

Det viktigaste och enklaste skyddet mot erosion är att lämna en gräsbevuxen skyddszon utmed diket eller vattendraget. Ju mer marken lutar desto bredare gräszon behövs. Ur miljösynpunkt bör man minst lämna zonen 3- 5 m bred, enligt norsk forskning t o m 10 m. Skyddszonen kan dessutom inredas med bostäder för groddjur, insekter och smådjur i ett hörn, där de inte är i vägen för grässkörden. Stenrösen, rishögar och småbuskage är utmärkta biotoper för våra små vänner som också behöver en plats att leva och övervintra på. Skyddszoner sås lämpligen in med en hästfröblandning utan klöver i och kan skördas för t ex hästsilage eller hö i mitten av juli. Skörden kan eventuellt ge lantbrukaren en intäkt och för de flesta djurarter är det viktigt med en kort gräsvegetation för att kunna förflytta sig.

Ett öppet dike på Åland. Här är allting gjort rätt för att maximera odlingsytan. Samtidigt är diket en miljökatastrof för bakomliggande fjärd. Stora mängder näring kommer att spolats ut och bidra till övergödningen av vattnet. Hur skulle man gjort istället?

I ett naturvårdsprojekt i Skåne har man släntat ena sidan av ett tidigare brant dike. Resultatet är inte bara bra för miljön. Även för det mänskliga ögat ser det helt plötsligt helt annorlunda och inbjudande ut. Skogskanten till höger skuggar färan vilket gör att igenväxningen hindras. Denna lösning har stora chanser att förbli öppen och vacker för en lång tid framöver.

Gräszonen kan även användas som stabil vändtegel, så den ekonomiska förlusten behöver i slutändan inte bli så stor som det kan se ut vid första anblick.

Vid vattningsställen för djur kan också där stora mängder jord trampas upp och spolats bort. Genom stängselning kan man begränsa antalet vattningsställen och dessutom välja ut det flackaste strandområdet. Mycket jord går förlorad även runt täckdikeshögen som är instabila. De bör sammanslutas i större stamledningar, som går t ex parallellt med diket, innan vattnet leds ut genom ett långt och tungt betongrör. Ett rejält mynningsrör istället för en massa instabila smårör alltså. Slutligen. Vem har sagt att öppna diken alltid måste grävas symmetriskt? Om man har lerjord går det mycket bra att slänta delar av diket ena sida flackare vilket främst ger ett värdefullt utrymme för småviltet och groddjuren.

Peter Feuerbach,
Hushållningssällskapet Halland

Frågor – kontakta Susanne Vävare på miljöbyrån
Tel 25 456 eller e-post: susanne.vavare@regeringen.ax

Vallskörden och den effektiva värmesumman

Ni kanske minns att vi på försöksstationen i juni månads Landsbygdsnytt ställde oss frågande till om den nya rekommendationen från forskare om att optimal kvalitet på första vallskörden erhöles om skörden gjordes då den effektiva värmesumman låg vid 250 grader verkligen gällde också hos oss.

Tveksamheten baserade vi på våra väderleksobservationer och på den utvärdering vi gjorde om vilket datum skörden hade infallit hos oss med 250 grader som måttstock.

Det visade sig att det i ett lokalt tjugo årigt perspektiv skiljde närmare fyra veckor (3-30.6.) för att uppnå summan. Det här har man också nu från forskarhåll konstaterat att det här värmesummesystemet inte fungerar rätt av i våra skärgårdsförhållanden.

I många sammanhang utnyttjar man värmesumman för att göra prognoser av olika slag. Och det här verkade i sig logiskt att det kunde gälla också vid vallskörd. Vad det beror på att så inte är fallet har vi inte tillsvidare något svar på. Väsentligt är att man kan konstatera att lokal kunskap är en stor tillgång. Viktigt är att kontinuiteten i den lokala försöksverksamheten upprätthålls och att långsiktighet värdesätts och eftersträvas.

Ålands Försöksstation
tel. 329 650

Oljerättikan sanerande mot rotsårsnematoder i gamla äppelodlingar

Ifjol gjorde försöksstationen ett observationsförsök med odling av oljerättika i en nyligen borttagen försöksodling av äpple.

Oljerättikan anses ha en sanerande effekt på nematoder, men dess effekt på nematoder i fruktodlingar saknades. Före sådden togs därför ett jordprov, som skickades för analys av mängden rotsårsnematoder (*Pratylenchus*) – en nematod som är till bekymmer vid nyplantering. I jordprovet fanns 33 nematoder. Oljerättikan krossades på hösten och plöjdes omedelbart ner i marken. Ett nytt jordprov på samma ställe togs i våras och skickades för analys. Det provet innehöll endast 2 rotsårsnematoder. Oljerättikan hade med andra ord varit sanerande. En uppföljning vore nödvändig för att få säkrare bekräftelse på effekten, något som dock förutsätter bl.a. personella resurser.

Ålands Försöksstation
tel. 329 650

**Välkommen till
Försöksstationens utställning och information
i vår arbetshall med omgivning på Skördefestens Marknad
den 20 september**

Ålands Försöksstation

Vikariat på LPA

LPA-ombudsman Monica Oljemark vikarierar Suvi Koikkalainen från 7.8.2009 ca ett år framöver. Ring och beställ tid till mottagningen, Jomalgårds väg 17, (Practicum) Ålands Landsbygdscentrum.
Tel. 020 630 0679, e-post: monica.oljemark@mela.fi

Behöver du tillfällig arbetskraft eller behöver du ett jobb?

ÅPF har startat en jobbförmedling nu under skördesäsongen.
Många behöver tillfällig arbetskraft samtidigt som fler och fler blir utan arbete.

Ta kontakt med oss så skall vi förmedla kontakten!

Telefon 329 840, 329 841 eller 0457 343 2770, e-mail tage.eriksson@landsbygd.ax

En frisk lantbrukare orkar mera – anslut dig till företagshälsovården!

Målet - en trygg och hälsosam arbetsmiljö

Företagshälsovården har som mål att förebygga arbetsrelaterade sjukdomar och skapa en trygg och hälsosam arbetsmiljö.

Hälsokontroll och gårdsbesök

Landsbygdsföretagaren erbjuder:

- Kallelse till hälsokontroll
- Avgiftsfritt gårdsbesök med en utvärdering av gården som arbetsplats

Hälsokontrollen utförs vanligen vartannat år och utgående från kontrollen kan du få hänvisning till eventuell vård eller rehabilitering.

Efter gårdsbesöket, som görs vart fjärde år, kan du vid behov få rekommendationer hur du skall eliminera hälsorisker och förbättra din arbetsmiljö

Vad kostar det?

Företagshälsovården är avdragbara i beskattningen och du som ansluter dig till företagshälsovården betalar:

35€ i anslutningsavgift per anställd

50% av kostnaderna för hälsokontroller, laboratorieprov och förstahjälsutrustning.

50% på utbildning som hälsovårdaren rekommenderat samt sådan verksamhet som bidrar till att upprätthålla arbetsförmågan och du får

20% rabatt på OFLA-arbetsolycksfallsförsäkringspremien

Tack vare kallelsen till hälsokontrollen blir den gjord

På så sätt ökar möjligheterna att upptäcka arbetsrelaterade och andra sjukdomar i tid avsevärt!

Denna kampanj sker i samarbete mellan företagshälsovården och ÅPF.

Ta kontakt med företagshälsovården, ÅHS tel. 538 438